

PROPOSTA DE NOMS DE DONES PER AL NOMENCLÀTOR

Amb l'objectiu que a la nostra ciutat es vagi corregint la forta desproporció que encara hi ha al nomenclàtor pel que fa la representació de noms femenins respecta dels masculins, el Consell municipal de les Dones de L'Hospitalet va fer arribar al Ple Municipal una petició d'augment de la presència femenina en el nomenclàtor de carrers de la ciutat.

Trasllat d'Acord del Ple U0704/75 Sessió: 2009/2 de 24/02/2009 (Núm. Ord:026)

Dones proposades

AURORA BERTRANA I SALAZAR

(Girona, 1899-Berga, 1974)

Filla de l'escriptor Prudenci Bertrana, de qui va ser l'única filla supervivent, va escriure narracions de tall realista i sensual per reflectir els nombrosos viatges que va realitzar. El seu esperit aventurer la dugué de Girona, la seva ciutat natal, als barris baixos de Barcelona, on va tocar en una orquestra de senyorettes, a Suïssa, per estudiar música (1923) i a Tahití, on va residir amb el seu marit, Monsieur Choffat, entre el 1926 i el 1929. Entre les seves obres destaquen els llibres de viatges *Paradisos oceànics* (1930), *Peikea* (1934) i el *Marroc sensual i fanàtic* (1936). El 1937 va escriure la novel·la *Edelweis*.

Després de la guerra va reprendre la seva activitat literària amb la publicació de novel·les i contes. D'aquests últims destaquen *Camins de somni* (1955) i *La ninfa d'argila* (1959). També destaca la seva novel·la marcadament antibèlica *Tres presoners* (1957). *Ariatea* (1960) i *Vent de grop* (1967) són altres títols destacats; així com *Memòries fins el 1935* (1973) i *Memòries del 1935 fins al retorn a Catalunya*, que sortí a títol pòstum el 1974.

CARMEN DIAZ

(Cartagena, 1916- l'Hospitalet, 2003)

Filla d'una família camperola. Carmen era la tercera de quatre germanes i un germà gran. Als 12 anys es va posar a treballar en una casa de Cartagena a fer les feines de la casa. Des de molt jove inicià la seva militància política al partit comunista. Durant la II República va ser la responsable de dones del PCE a Cartagena, i durant la Guerra va ser responsable dels diferents càrrecs polítics al PCE de Múrcia.

Amb l'acabament de la Guerra, Carmen inicià un periple de 10 anys per sud-est i el sud de la península, patint empresonaments i tortures i participant activament en l'organització de la resistència antifranquista i alhora fent les feines més diverses per poder garantir les necessitats bàsiques.

Després d'ajudar a estructurar la guerrilla andalusa va haver de fugir d'Andalusia, ja que tenia sempre la policia darrere seu. El 1950 arribà a Barcelona, i durant els primers anys va treballar en una carnisseria i alhora servia en una casa. Va ser en aquest anys que es va retrobar amb el seu company, que també havia hagut de fugir d'Andalusia a causa de la seva militància política antifranquista. Mentre Carmen continuava treballant com a serventa, el seu company feia de paleta. En un primer moment s'instal·laren a Collblanc, després van passar per Horta i Sabadell i posteriorment van retornar a Barcelona, ja que el s'havia de tractar d'un càncer, a causa del qual va morir a la dècada de 1960. El 1972 Carmen s'instal·la definitivament a l'Hospitalet, al barri de Pubilla Cases, on va participar en l'organització de l'Associació de Veïns del barri i les lluites ciutadanes que es dugueren a terme. Militant activa del PSUC, va col·laborar amb l'entitat cultural Rumbo i amb les entitats de dones, i fou un punt de referència del Casal i l'Escola de Dones de la Florida. També es va incorporar al moviment de defensa dels drets dels jubilats i les jubilades.

DOLORS MONSERDÀ

(Barcelona, 1845-1919)

Esriptora i feminista, membre destacat de la societat catalana de finals del segle XIX i principis del XX. Va passar l'adolescència rodejada de figures literàries amics de la seva família i el 1875 va escriure les primeres obres de teatre i de poesia en català. Amb els primer poemes va guanyar, en varies ocasions, els Jocs Florals, més endavant va publicar les obres *Poesies catalanes* (1888) y *Poesies* (1911).

Tanmateix, és en la novel·la on s'ha vist més reconeguda. Montserdà va escriure de manera compromesa i feminista, molt inusual a finals del segle XIX. El seu treball combinà les tradicions locals, el realisme i romanticisme. La seva obra més destacada es la novel·la *La fabricant* 1904.

ELEANOR ROOSEVELT

(11 de octubre de 1884 – 7 de novembre de 1962)

Diplomàtica i activista per als drets humans. Primera Dama dels Estats Units, esposa del President Franklin Delano Roosevelt, una de les dones que més ha influenciat el segle XX. També fou la dona que més temps ha estat com a Primera Dama. Durant el període posterior a la crisi de 1929 viatjà a través dels Estat Units promovent el *New Deal*, i visità les tropes als fronts de batalla de la Segona Guerra Mundial.

Filla gran de Elliot y Anna Hall Roosevelt i neta de Theodore Roosevelt, es va casar al 1905 amb un cosí en 5º grau, Franklin Delano Roosevelt. Eleanor va publicar més 17 llibres a més de la seva participació en programes de ràdio i premsa escrita.

En 1947, mort ja Franklin Delano Roosevelt, Eleanor fou anomenada delegada dels Estat Units a la ONU i escollida com a Presidenta de la Comissió de Drets Humans. Des d'aquets càrrec i gracies a la seva energia i convicció va aconseguir treure endavant la formulació de la Declaració Universal del Drets Humans de les Nacions Unides, sense dubte l'obra més important de la seva vida i un text clau en el concepte del internacionalisme democràtic. El 10 de

desembre de 1948 quan l'Assemblea General va aprovar la Declaració, tots els delegats es van posar de peu i van ovacionar a Eleanor.

FLORA TRISTAN

(París, 1803- Bordeus, 1844)

Socialista utòpica francesa. Seguidora dels plantejaments de Fourier i Saint Simon, es dedicà a difondre el seu ideal de regeneració i justícia social. Defensà l'alliberament de la dona, que considerava íntimament lligat a l'alliberament del proletariat. Defensora del divorci i l'amor lliure, avançant-se a Karl Marx propugnà l'internacionalisme proletari. De la seva bibliografia destaquem *Peregrinacions d'una pària* (1838), *Passeis per Londres* (1840) i *Unió Obrera* (1843). Una filla de Flora Tristan, Aline, fou mare del pintor Paul Gauguin.

FREDERICA MONTSENY I MANE

(Madrid, 1905-Tolosa de Llenguadoc, 1994)

Dirigent anarquista catalana. Filla dels mestres llibertaris Joan Montseny i Teresa Mañé, fou educada fonamentalment per la mare, i adquirí una cultura autodidacta i eclèctica. Als 18 anys ja va publicar el seu primer article a *Solidaridad Obrera*. Va començar a escriure a *La Revista Blanca* i *La Novel·la Ideal* sobre temes filosòfics i morals, amb especial incidència en el feminisme. Va tenir un alt grau d'activisme durant la República; a partir del 1931 s'incorporà a la CNT, i el 1933 a la FAI, i sempre va representar el sector ortodox i apolític del Moviment Llibertari català i espanyol. El 26 de setembre de 1934 fou l'oradora principal al mítings més multitudinari que realitza la CNT a l'Hospitalet, que va tenir lloc al cinema Romero, del carrer Martí Julià. Durant la Guerra Civil es convertí en la primera dona ministra de la història d'Espanya, essent ministra de Sanitat entre el novembre de 1936 i el maig de 1937. Exiliada a França des del final de la Guerra Civil, forma part del nucli dirigent del sector ortodox de la CNT. A partir del 1977 realitza diverses visites a Catalunya participant en actes del Moviment Llibertari, com el de Montjuïc del mateix any.

HANNA ARENDT

(Hannover, 1906-Nova York, 1975)

Filósofa nord-americana d'origen alemany. Filla única d'una família jueva d'origen rus, inicia els estudis universitaris a Marburg, on va conèixer Martin Heidegger. Mes endavant anà a la Universitat de Heidelberg a estudiar amb Karl Jaspers. Amb l'arribada dels nazis al poder, fou arrestada per les seves activitats en contra de la propaganda antisemita. Va poder fugir a Paris, on va treballar per rescatar nens jueus dels nazis per enviar-los a Palestina. Amb l'ocupació alemanya de França el 1940, va haver de marxar cap als EUA, on el 1951 va adoptar la ciutadania nord-americana. Fou professora de diferents universitats nord-americanes. Va morir d'un atac de cor el 4.12.1975.

Hanna Arendt ha tingut una gran influència en el pensament social i polític de la segona meitat del segle XX. Entre la seva bibliografia destaquen: *Els orígens del totalitarisme* (1951), *La condició humana* (1958), *Eichman a Jerusalem*; un estudi sobre la banalitat del mal (1963) i *Sobre la violència* (1969). Partint del comportament del nazi Eichman, Anna Arendt encunya el terme "banalitat del mal". Arendt considerava que en la societat contemporània els mecanismes de poder funcionen gracies al fet que a cada individu li es assignat un lloc. A tots i cadascun se'ls exigeix una "dosi" de maldat, per dir-ho d'alguna manera, que vista per separat sembla poca cosa, però que en conjunt es devastadora. D'altra banda, reflexiona sobre temes com l'espai públic i la ciutadania. Arendt valorava l'espai públic on els ciutadans interactuen mitjançant els recursos del discurs i la persuasió, descobreixen les seves identitats i decideixen, mitjançant la deliberació col·lectiva, sobre els temes d'interès comú. Així l'esfera pública és aquella on l'activitat de la ciutadania pot desenvolupar-se. La pràctica de la ciutadania és valorada perquè capacita cada ciutadà a exercir els seus poders d'acció, a desenvolupar les seves capacitats de judici i a aconseguir, per acció concertada, algunes mesures d'eficàcia política.

LOLA ANGLADA

Dolors Anglada i Sarriera (Barcelona, 1892-Tiana, 1984)

Va tenir una infància i una joventut convencionals, pròpies de la família benestant a que pertanyia, vivint a Barcelona i estiuejant a Tiana. Va estudiar a la Llotja. El 1905 va publicar el primer dibuix al setmanari satíric *Cu-cut*. Des d'aleshores col·labora d'una manera constant a la majoria de revistes infantils.

El 1918 va anar a París, on va treballar il·lustrant llibres de text i contes infantils. Durant les estades a París va conèixer i fer amistat amb Francesc Macià. Durant la Guerra Civil, Lola Anglada va fer el seu llibre *El mes petit de tots* i també un seguit de dibuixos i il·lustracions que tractaven de temes bèl·lics. Des de l'ocupació de Barcelona per les tropes franquistes el 1939, Lola Anglada va viure a Tiana pràcticament fins al final de la seva vida.

MARÍA CAMBRILS,

Esriptora i periodista, militant del PSOE i representant de la corrent socialista del feminisme espanyol dels anys 20 (segle XX). Autora de: "*Feminismo socialista*", publicada en València al 1925 i prologada per Clara Campoamor, obra amb la qual participa en el moviment feminista del moment, pronunciant-se a favor de la igualtat de drets entre homes i dones, en la educació i en el vot, i contra la indissolubilitat del matrimoni. L'orientació socialista de la obra va rebre la crítica de la corrent conservadora del moviment, representada per Consuelo González Ramos. Va col·laborar en la revista feminista *Nueva Aurora*, de València. A pesar de la importància dels seus treballs es coneix poc la seva vida

MARIA MIRET I FARNES

(L'Hospitalet de Llobregat, 21.11.1899-Cornella, 14.2.1970)

Soprano. Primera solista de l'Orfeó Hospitalenc, fundat el 1922. Feu nombrosos recitals. de *lieder* i també exercí la decoració de vidres esmaltats, art que domina gracies a les orientacions de la família de vidriers Tarrida. El 1928 dugué a

terme la seva primera exposició a les Galeries Laietanes de Barcelona, presentada per Joaquim Folch i Torres.

Posteriorment exposa a l'Ateneu de Tarragona i a diversos museus com el de Rubí i altres. La rebotiga de la farmàcia del seu pare havia estat, abans de la Guerra Civil, un indret de reunió d'artistes i literats hospitalencs. Mossèn Anton Taulet dedicà uns Goigs *en l'ahor de la gloriosa artista senyoreta Maria Miret i Farnes*, que foren estrenats el 1934.

MARIA MONTESSORI

(31 d'agost de 1870 - 6 de maig de 1952)

Fou una educadora, científica, metgessa, psiquiatra, filòsofa, psicòloga, devota catòlica, feminista, i humanista italiana.

Va néixer a Chiaravalle, (Itàlia). Quan tenia 12 anys, la seva família es trasllada a Roma per tal que ella pugui tenir una bona educació. Tot i que els seus pares havien pensat que estudiés per ser mestra - de fet, la única sortida oberta a dones - ella opta per estudiar medicina, pel que haurà de passar per nombroses dificultats de caire econòmic i social. Tot i així, als 26 anys, esdevé la primera dona italiana que obté el certificat de metge. Ingressa a la Universitat de Roma com a assistent en la clínica psiquiàtrica.

El 1909, Montessori va publicar la seva obra fonamental sobre el *mètode de la pedagogia científica* aplicada a l'educació dels infants: Les seves repercussions foren tan grans que l'obra fou traduïda amb gran rapidesa a molts idiomes.

Durant la Segona Guerra Mundial, Montessori es refugia a la Índia, on desenvolupa el treball amb nens majors de sis anys, iniciant la primària Montessori. Al 1946, en apaivagar-se el conflicte torna a integrar-se en el cercle Europeu, fent una primera estada a Europa per tornar després a Amsterdam, on viu a Noordwijk Aan Zee fins el 1952, any en què mor als 82 anys.

MARIA-MERCÈ MARÇAL

(Barcelona, 1952-1998).

Poeta, traductora i narradora, va néixer a Barcelona encara que va passar la seva infantesa a Ivars d'Urgell (Pla d'Urgell). Llicenciada en Filologia Clàssica, exercí de catedràtica de Llengua i Literatura catalana en diferents instituts. Es va donar a conèixer amb el llibre de poemes *Cau de llunes* (Premio Carles Riba 1976) Des de aleshores publicà diversos poemaris, *Sal oberta* (1982), *La germana, l'estrangera* (1985) o, l'últim: *Desglaç*, que recull la seva obra poètica entre 1984 i 1988. També va publicar *La passió segons Renée Vivien*, (Premio Carlemany 1994).

L'any 1973 va ser cofundadora de la editorial de Llibres del Mall, va combinar la seva tasca creativa amb el compromís social i feminista. Fou membre de l'Associació d'escriptors de Llengua catalana. Alguns cantautors/res catalans han posat música i veu als seus poemes com ara: Marina Rossell, Ramon Muntaner, Teresa Rebull, Celdoni Fonoll y Maria del Mar Bonet

MARY SHELLEY

(Londres, 1797-1851)

Filla única dels filòsofs progressistes William Godwin i Mary Wollstonecraft que també era una escriptora feminista que el 1792 havia publicat *Reivindicació dels drets de la dona*). Mary Wollstonecraft va morir uns dies mes tard del naixement de Mary. posteriorment William Godwin es casa de nou. Mary va créixer en un ambient intel·lectual i progressista que marcaria de manera decisiva la seva personalitat. Amb disset anys va iniciar una relació amorosa amb el poeta romàntic Percy B. Shelley, que aleshores estava casat. Percy B. Shelley admirava profundament Willam Godwin per la seva capacitat intel·lectual; poc a poc es va anar establint una relació d'atracció entre Percy i Mary, i finalment tots dos van fugir cap a França.

Harriet, la primera dona de Percy, se suïcida el 1816, i aleshores Mary i Percy es van casar. L'obra més important de Mary Shelley va ser ideada en unes vacances del matrimoni a la residència suïssa de lord Byron. En una nit de tempesta Byron proposa l'elaboració d'un relat de terror per a cadascun dels assistents. Uns dies després de la proposta, Mary els va llegir el seu text *Frankenstein o el modern Prometeu* (1817), magistral història que es convertí en tot un clàssic de la novel·la gòtica. Des del 1818 Mary Shelley residí amb Percy a Itàlia, fins que el seu marit va morir el 1822. Posteriorment retorna a Anglaterra amb el fill fruit de la relació amb Percy i va continuar la seva tasca literària. Va publicar altres obres com ara la novel·la històrica *Valperga* (1823), la novel·la futurista *L'últim home* (1826) o *Mathilda*, un relat sobre l'incest, que no va veure la llum fins al 1959. Mary Shelley morí l'1 de febrer de 1851 a causa d'un tumor cerebral.

MERCÈ RODOREDA

(1908-1983)

Neix a Barcelona, al barri de Sant Gervasi. El 1921 el seu oncle matern Joan Gurguí torna d'Amèrica amb una certa fortuna. El mateix dia que fa els vint anys, es casa amb ell, amb qui té un fill un any més tard.

El 1938 publica *Aloma*, obra que obté el premi Crexells de novel·la. Els anys 30 són d'una gran productivitat per a l'escriptora, ja que treballa en el Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya i és membre de la Institució de les Lletres Catalanes.

El 21 de gener de 1939 s'exilia sense el seu marit ni el seu fill. S'instal·la al castell de Roissy-en-Brie, a prop de París, amb altres escriptors. Inicia una relació sentimental amb Armand Obiols que dura fins a la mort d'aquest, el 1971. Quan els nazis entren a París, es veuen obligats a buscar un refugi més segur, i es traslladen a Llemotges i Bordeus. Regressen a París el 1946.

El 1954 es trasllada a viure a Ginebra, ciutat on treballa Armand Obiols com a traductor de les Nacions Unides. Amb una situació de certa estabilitat

econòmica, l'autora entra en una nova etapa d'activitat literària. Recull els contes que tenia dispersos en diferents revistes durant l'exili, afegeix altres d'inèdits i trenca el seu silenci literari amb *Vint-i-dos contes*, que obté el premi Víctor Català, el 1957.

El 1960 envia *La plaça del Diamant* a la convocatòria del premi St. Jordi i és eliminada. Sembla ser que Josep Pla, membre del jurat, considerarà el títol de "Colometa" "una novel·leta cursi". El 1961 envia al mateix premi *La Mort i la Primavera*, i també és eliminada. L'any següent es publica *La plaça del Diamant*, amb una gran repercussió entre els lectors. Aquesta publicació la consolida de forma definitiva i li assegura una relació estable amb el món editorial, El 1966 li atorguen finalment el premi St. Jordi per la novel·la *El carrer de les Camèlies*, sense que l'autora s'hi hagués presentat.

Amb la mort sobtada d'Armand Obiols, s'accentua la seva soledat a Ginebra i el 1972 decideix construir-se una casa a Romanyà de la Selva. Aquí acaba la novel·la *Mirall trencat*, considerada per bona part de la crítica com la més sòlida de l'autora. En aquesta etapa de retorn a Catalunya és sòcia d'honor de l'associació d'Escriptors en Llengua Catalana i rep el premi d'Honor de les Lletres Catalanes el 1980, tres anys abans de la seva mort. Des del 1988 es convoca el premi Mercè Rodoreda de contes i narracions, un homenatge per a l'autora.

MILEVA MARIC

(Titel, Serbia 1875-Zurich, Suïssa 1948)

Matemàtica i física sèrbia. La seva família era d'origen camperol amb recursos econòmics. El 1882 es traslladaren a la ciutat, on el pare va obtenir plaça de funcionari. El 1886 Mileva entra a l'escola superior, on va ser la millor alumna en totes les assignatures. El 1891 es trasllada amb la seva família a Zagreb, on el seu pare havia estat destinat i on Mileva continua el batxillerat. El 1894 es trasllada a Suïssa per acabar el batxillerat i poder entrar a la universitat, ja que en aquells anys era l'única universitat europea que permetia la inscripció de

dones. A la tardor de 1896, es matricula a l'Escola Politècnica Confederada, al curs de matemàtiques i física, on coincidí amb Albert Einstein, amb qui es casa el 1903. Van tenir una filla adoptada i dos fills, un dels quals, Eduard, malalt de l'oïda, desenvolupa una malaltia mental. El matrimoni va realitzar conjuntament investigacions científiques, entre les quals destaca l'elaboració de la Teoria de la Relativitat, però només Einstein en va tenir reconeixement, i va rebre el Premi Nobel de física el 1922.

Vuit anys abans, el 1914, Mileva Maric i Einstein s'havien divorciat, i quan Einstein va rebre el Premi Nobel, va passar l'import del premi a la seva ex.dona. Mileva es dedicà a tenir cura del seu fill malalt i també de la família que tenia al seu país d'origen. El 1935 va morir la seva mare, i el 1938 la seva germana. La seva salut es va anar deteriorant i fou ingressada en un hospital, on només va rebre la visita del seu fill Eduard. Morí empobrida i abandonada a Zurich a l'edat de 73 anys.

OLÍMPIA DE GOUGES

(1748 / 1793)

Neix a Mountauban, França. D'origen humil emigra a París expressant les seves idees a través de l'escriptura, amb obres de teatre com *L'esclavitud dels negres*, *El matrimoni inesperat del Querubí*, *Zamore i Mirza*,...i mitjançant pamflets polítics o fulletons com *El crit del poble*, *Carta al poble*, *Quaderns patriòtics*, *Acció heroica d'una francesa*, en què expressa el seu programa de reformes socials i la greu situació econòmica perquè passa França.

Durant els primers anys de la Revolució francesa es van crear clubs i associacions de dones; Olímpia és la propulsora del club de les Tricoteuses.

Quan el 1879, l'Assemblea Nacional francesa adopta la Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà (no tots els homes tenien els mateixos drets, ja que depenia de les rentes que tinguessin per poder votar), no es refereix en cap moment a les dones, per la qual cosa Olímpia dirigeix a la reina M. Antonieta el seu projecte d'una Declaració dels Drets de la Dona i de la Ciutadana que, afegeix, ha de ser aprovada per l'Assemblea Nacional. Comenta la Declaració

del Drets de l'Home i del Ciutadà invertint els termes i assumint els de la dona i la ciutadana. Recrimina als seus conciutadans que, si bé havien destruït tots els prejudicis del passat, seguien permetent el més antic de tots, aquell que exclou dels oficis, posicions i honors, i, sobretot, del dret a seure entre ells la meitat dels habitants del regne. Poc més tard, a l'època del terror Robespierre va ordenar el 30 d'octubre de 1793 el tancament dels clubs de dones, i el 3 de novembre, la mort a la guillotina d'Olímpia de Gouges, als 45 anys, així com la reclusió en hospicis per a malalts mentals de les seves companyes.

PURA FERÁNDEZ

(1921 / 1997)

Neix en un mas de Cambil, Jaén, era la gran de quatre germans. El seu pare treballava de jornalera al camp. No va tindre l'oportunitat de anar a l'escola i als 9 anys la posen a servir en una casa de Jaén. Als 22 anys coneix Felipe Cruz, un lampista compromès amb la lluita obrera que serà la seva parella.

El 1948, el seu company marxa a Barcelona, en busca de feina i fugint de la policia per la seva pertinença clandestina al Partit Comunista. Uns mesos més tard, Pura, els seus dos fills i el seu pare van arribar a Barcelona i van viure un temps en condicions molt precàries instal·la-se'n finalment al barri de La Bomba, on ja havia algunes persones vivint en barraques, el barri estava situat entre la caserna de Lepanto i la platja de Can Tunis, al costat de Can Pi (avui Gran Via Sud). El 1957 arrel de la detenció del seu company va mobilitzar familiars i veïns i organitzà una entrevista amb el bisbe Tarancón per demanar clemència per les persones detingudes, entrant d'aquesta manera al món polític. Verdadera líder veïnal, el 1964 va participar en la fundació de Comissions Obreres de Catalunya, constituint posteriorment el grup Dones Democràtiques.

ROSA CREXELLS I VALLS

(L'Hospitalet de Llobregat, 1830-Madrid, s. XIX)

Puntaire de l'Hospitalet. Va néixer a Can Crexells, masia de la Marina. En aquells anys les puntes fetes a l'Hospitalet eren conegudes per la seva qualitat. Després de casada, va anar a viure a Madrid el 1845, on es va convertir en proveïdora de Maria Cristina de Borbó, Isabel II i bona part de l'aristocràcia, com a "encajera de la Casa Real".

La fama de les seves puntes i els seus brodats va fer que triomfes davant la noblesa madrilenya i europea. Bona part de la feina que se li encomanava era realitzada per puntaires de l'Hospitalet: la Mora, la Xica del Gaspa, la Cristina del Moro, la Margarita del Fabot, l'Andalona. El taller va ser continuat per la seva filla i la seva neta. Els Crexells van ser una important nissaga de la ciutat; el germà gran de la Rosa, Baldiri, fou un dels primers a establir comunicacions entre l'Hospitalet i Barcelona; el germà petit, Francesc, munta una de les indústries de vidre i miralls més importants de Catalunya, i un fill seu, Joan Crexells, va ser reconegut per Josep Pla com un dels intel·lectuals catalans de més projecció; morí el 1926, als 30 anys, i el 1932 es crea el Premi Crexells de novel·la catalana.

ROSA SENSAT I VILA

(El Masnou 1873 - Barcelona 1961)

Mestra, pedagoga i escriptora catalana. Figura representativa del Moviment de Renovació Escolar, lluitadora per al progrés cultural del país i per a la millora de la situació social i formativa de la dona, del primer terç del segle XX a Catalunya. Va fer aportacions innovadores en l'ensenyament en general i en concret en l'educació de nenes i dones joves en temps de la II República. Als 15 anys ja posseïa el títol de mestra que li permet començar a exercir a l'escola pública de la seva localitat natal. Al 1896 aconsegueix per concurs una plaça de mestra a Madrid. Allà topa amb la duresa i rigidesa de les escoles de l'època. Els anys de vida a Madrid són decisius per a la seva formació i per a l'orientació

del seu treball futur com a pedagoga. Es va relacionar amb diferents persones vinculades a la Institución Libre de Enseñanza, que plantejaven idees renovadores de les quals ella va assumir la seva inclinació per una escola activa, creativa i respectuosa. Al 1911 viatja, durant 6 mesos, a Bèlgica, Suïssa i Alemanya, amb una beca per estudiar el funcionament dels sistemes escolars d'aquelles societats i per conèixer les experiències més renovadores de l'Europa d'aquella època.

Al 1914, a Barcelona, se li encarrega la direcció de l'Escola Municipal del Bosc, càrrec que ocupa fins a 1930. En aquesta època es reuneix amb pedagogs i pedagogues prestigiosos i aquests debats són el nucli del Moviment de Renovació Pedagògica a Catalunya.

Al 1933 és assessora de la Comissió de Cultura de l'ajuntament de Barcelona i també membre de l'Associació Protectora de l'Ensenyament Català. Durant el franquisme va patir les mesures depuratives, i morí en silenci el 1961 sense reconeixement de la seva important tasca en la didàctica de les ciències naturals, en la renovació pedagògica, en la normalització lingüística del català i en la formació i educació de les dones. No va ser fins el 1965, quan es va crear l'Escola de Mestres, amb el seu nom, que es va recuperar la seva memòria i les seves idees.

SIMONE DE BEAUVOIR

(Paris, 1908-1986)

Esriptora i feminista francesa, filla d'una família de l'alta burgesia, es llicencià en filosofia a la Sorbona (1929) on el 1935 va conèixer Jean Paul Sartre, amb el qual va compartir la vida i molts dels plantejaments filosòfics de l'existencialisme. La seva primera obra va ser *La invitada* (1943), text que ofereix un nou enfocament en la visió psicològica dels personatges. Posteriorment amb *La sang dels altres* (1944) i *Tots els homes son mortals* (1947) tracta la temàtica existencialista. El 1949 va escriure *El segon sexe*, la seva obra més coneguda, on analitza la condició actual de la dona a través del seu procés històric. Amb

aquesta obra es convertí en una de les figures emblemàtiques del feminisme contemporani. El 1954 va rebre el Premi Goncourt per la seva novel·la *Els mandarins*, text on reflecteix les lluites de la intel·lectualitat d'esquerreres en l'escenari de la postguerra europea. El 1981 publica *La cerimònia de l'adéu*, text on narra la seva relació amb Jean Paul Sartre. La totalitat de l'obra de Simone de Beauvoir es caracteritza per una explícita voluntat ètica i política.

SIMONE WEIL

(París, 1909-Londres, 1943)

Filòsofa i escriptora francesa d'origen jueu. Estudiosa de la literatura francesa clàssica, va graduar-se als 22 anys a l' *Ecole Normale Supérieure* i va iniciar la seva tasca docent. Apassionada defensora del marxisme va tenir molt aviat problemes amb els seus superiors als *liceos* on treballava. Convençuda que per a comprendre les lluites obreres hi havia que compartir les condicions de la vida del proletariat, va abandonar l'ensenyament i de 1934 fins a 1935 fou obrera de les fàbriques Renault, experiència que va descriure en "*La condició obrera*" (1951)

Va caure malalta i els seus pares l'enviaren a Portugal on va quedar fascinada per una processió catòlica, fet que marcarà el inici de les seves inquietuds místiques. De nou a França, torna a la docència breument però viatja a Espanya per a participar a la Guerra Civil Espanyola junt als anarquistes (columna Durruti) però un accident l'obliga a tornar a França.

La seva condició de jueva va començar a portar-li problemes al 1940, data en la qual tota la seva família es trasllada a New York (on ella arribarà al 1942)

Des de New York viatjà a Londres per unir-se al moviment de resistència francès, però no ho aconsegueix, al abril de 1943 li diagnostiquen tuberculosi i pocs mesos després al mes d'agost va morir a Londres.

El seu pensament va analitzar de manera profunda la justícia social i la salvació individual des de un prisma espiritual. Està considerada una de les grans místiques occidentals laiques dels segle XX.

TERESA CLARAMUNT

(1862 / 1931)

No rep cap formació durant la seva infància, ja que els seus pares pensen que no és bo per a una dona saber llegir i escriure. De gran busca aquesta formació que li falta i arriba a publicar alguns articles a la revista anarquista *La tramuntana* i col·labora a *Revista Blanca*.

Militava activament en moviments anarquistes, fet que li va ocasionar constants detencions, condemnes, desterraments interiors i exteriors.

Era obrera tèxtil, treballava de teixidora, i als 22 anys ja era membre de la FRE (Federació Regional Espanyola). Durant la vaga del tèxtil del 1902 va ser una de les activistes més destacades, la qual cosa li va comportar nombrosos empresonaments. El 1903 publica un dels primers pamflets escrits per una dona, sobre la condició social de la dona.

Participa a la Setmana Tràgica, fet que li comporta el desterrament a Saragossa, on a l'esclatar la vaga general del 1911, és detinguda i empresonada durant quatre anys. Allí comença a patir un procés de paràlisi que li afectarà fins a la seva mort.

Va ser una de les primeres dones en defensar l'emancipació de la dona. La iniciativa d'organització de les dones fou un primer pas que culminà el 1936 amb la creació de Dones Lliures, organització anarquista femenina.

TERESA MAÑÉ I MIRAVET

(1865 -1939)

Més coneguda pel pseudònim de Soledad Gustavo, va néixer a Vilanova i la Geltrú l'any 1865, estudià Magisteri l'any 1883 a Barcelona. Més tard, al 1886,

amb l'ajuda del lliurepensador Bartomeu Gabarró, obrí la primera escola laica a Vilanova.

L'any 1889 guanya un premi en el Segon Certamen Socialista, celebrat a Barcelona, pel seu treball "El amor libre" i es converteix en portaveu de les idees anarquistes juntament amb en Ricardo Mella, n'Anselmo Lorenzo i d'altres.

El 1891 es casà civilment amb Juan Montseny més conegut com a Federico Urales. El matrimoni es traslladà a viure a Reus on obriren una escola laica mixta, en la que tots dos fan de professors. Les detencions de Federrico Montseny a causa de la seva implicació política marcaren la vida de la parella.

La família es va traslladar a Madrid, i va néixer la seva filla Federica Montseny, que anys més tard fou la primera dona ministre d'Espanya ocupant la cartera de sanitat.

Durant la seva estança a Madrid, el matrimoni va editar "La Revista Blanca" (1898-1905) i poc temps després "Tierra y Libertad" (1902-1905). Sent ella l'administradora, malgrat que pel fet de ser dona la llei no li ho permetia. L'any 1901 la Teresa participa juntament amb Azorín, Mendinaveitia i Urales en un cicle de conferències en l'Ateneu de Madrid sobre "La Sociedad Futura", en representació de les idees anarquistes.

De nou a Catalunya, tornen a editar "La Revista Blanca" (1923), "Tierra y Libertad", i inicien diverses col·leccions. Teresa Mañé va deixar nombrosos escrits publicats a "La Revista Blanca", però també es troben col·laboracions seves en els principals diaris anarquistes de finals del segle XIX i principis del XX.. Durant la Guerra Civil un càncer va començar a minar-li la vida. L'any 1939 la família creua la frontera de França on és disgregada. La Teresa, malalta, i amb una cama trencada es portada en ambulància a l'Hospital Saint Louis de Perpignan on morirà sola el 5 de febrer de 1939.

VIRGINIA WOOLF

(Londres, 1882-1941)

Esriptora britànica. Després de la mort del seu pare es va establir a casa de la seva germana i els seus dos germans, al barri londinenc de Bloomsbury, que es convertí en el centre de reunió d'antics companys universitaris del seu germà gran, entre els quals figuraven intel·lectuals com ara E. M. Forster, J. M. Keynes, Bertrand Russell i Ludwig Wittgenstein, que serien coneguts com el grup de Bloomsbury. El 1912 es casa amb l'economista i membre també del grup Leonard Woolf, amb qui funda l'Editorial Hogart Press el 1917, que edita l'obra de la pròpia Virginia Woolf. En les seves primeres obres ja posa de manifest la intenció de trencar els models narratius heretats de la novel·lística anglesa. Només amb la publicació de *La senyora Dollaway* i *Alfaro*, la crítica comença a elogiar la seva originalitat literària. Desaparegudes l'acció i la intriga de les seves narracions, Virginia Woolf s'esforça per captar la vida canviant de la consciència. Influenciada per la filosofia d'Henri Bergson, experimenta amb especial interès amb el temps narratiu en el seu aspecte individual, en les variacions en la consciència del personatge o en la seva relació amb el temps històric i col·lectiu. Va escriure també una sèrie de textos que reflexionaven al voltant de la condició de dona, en els quals destaca la construcció social de la condició femenina i reivindica el paper de la dona escriptora, com en *Una habitació pròpia*. En un dels seus atacs d'una malaltia mental que havia obligat a ingressar-la en diverses ocasions al llarg de la seva vida, el 28 de març de 1941 desaparegué de la seva casa de camp, i se'n va trobar el cos al riu Ouse.

CLARA CAMPOAMOR

(Madrid, 12 de febrer de 1888 - Lausana, Suïssa, 30 d'abril de 1972)

Política republicana i defensora dels drets de la dona. Després de realitzar diversos oficis, entre ells el de telefonista, va obtenir el 1924 el títol en Dret per la Universitat de Madrid.

S'incorpora al Partit Radical el 1929. Dos anys més tard, és elegida pel poble de Madrid per ocupar un escó al Congrés dels Diputats de la Segona República Espanyola. Va destacar com a diputada, principalment per la defensa que va fer dels drets de la dona. Va introduir al Parlament la Llei de Drets del Nen, a més de participar en l'elaboració i defensa de la Llei del Divorci. A la fi, el 31 d'octubre de 1931, va aconseguir que es dones per inclosa la igualtat de drets electorals de l'home i de la dona. Així va quedar plasmat a la Constitució republicana d'aquell mateix any. Abandonà el seu escó el 1933.

En la defensa del vot femení, fou abandonada pel seu propi partit, comptant només amb el suport del Partit Socialista Obrer Espanyol,. Més tard, el 1936, va escriure un llibre recordant aquells moments, amb gran amargor i solitud política, que ella mateixa va anomenar: "El meu pecat mortal, el vot femení i jo". El 1936, parteix a l'exili establint-se a Buenos Aires. Morí el 30 d'abril de 1972 a Lausana (Suïssa).

L'Hospitalet, febrer de 2009